

دستورالعمل اجرای ماده ۳۷ قانون «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» صدور مجوز فعالیت مراکز فعال در امر انتخاب همسر (همسان‌گزینی)

مقدمه

با استناد به ماده (۳۷) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مبنی بر صدور مجوز مراکز فعال در امر انتخاب همسر، سازمان تبلیغات اسلامی و وزارت ورزش و جوانان مکلفند به منظور ترویج و تسهیل در امر ازدواج و توسعه فرهنگ واسطه‌گری از طریق مؤسسات فرهنگی، مساجد و روحانیون و دیگر ظرفیت‌های مردمی در امر انتخاب همسر، با محوریت و مشارکت خانواده‌ها و رعایت موازین قانونی و شرعی، اقدام به صدور مجوز فعالیت مراکز فعال در امر انتخاب همسر نمایند.

لازم به ذکر است مرجع تعیین صلاحیت‌های قانونی (علمی، حرفه‌ای و اخلاقی) واسطه‌گران ازدواج، سازمان تبلیغات اسلامی است و همه واسطه‌گران ازدواج در مراکز دولتی و خصوصی، اعم از مراکز وابسته به قوای مجریه و قضاییه و مراکز نظامی و انتظامی ملزم به اخذ تأییدیه صلاحیت از این سازمان به منظور صدور مجوز فعالیت می‌باشند.

مراکز فعال در امر انتخاب همسر مجاز به ارائه خدمات در زمینه‌ی واسطه‌گری ازدواج، آموزش موضوع ازدواج و خانواده و ارائه خدمات مشاوره انتخاب همسر می‌باشند.

تعاریف واژگان

قانون: منظور از قانون در این دستورالعمل ماده ۳۷ و تبصره ماده ۳۷ قانون «حمایت از خانواده و جوانی جمعیت» می‌باشد.
سازمان: منظور سازمان تبلیغات اسلامی است که مسئولیت راه‌اندازی سامانه ثبت‌نام و بررسی صلاحیت متقاضیان تأسیس و یا تمدید فعالیت مراکز فعال در امر انتخاب همسر را بر عهده دارد که در این دستورالعمل به اختصار «سازمان» نامیده می‌شود.
وزارت: منظور وزارت ورزش و جوانان است که مسئولیت صدور مجوز مراکز فعال در امر انتخاب همسر را بعد از تأیید سازمان بر عهده دارد که در این دستورالعمل به اختصار «وزارت» نامیده می‌شود.
شورا: منظور گروهی متشکل از کارشناسان و متخصصان حوزه ازدواج و خانواده و نمایندگان سازمان وزارت است که وظیفه بررسی و تأیید صلاحیت متقاضیان تأسیس مراکز فعال در امر انتخاب همسر را بر عهده دارند.
مرکز: مطابق قانون، منظور مرکز دارای مجوز فعالیت در امر انتخاب همسر می‌باشد.

اهداف

- قانونمندی و سامان بخشیدن به فرآیند فعالیت مراکز فعال در امر انتخاب همسر؛
- عملیاتی نمودن قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت؛
- افزایش سطح دسترسی به خدمات واسطه‌گری در حوزه ازدواج؛

- احیاء سنت نبوی و گسترش فرهنگ واسطه‌گری ازدواج در جامعه از طریق حلقه‌های مردمی و مراکز فعال در امر انتخاب همسر به‌عنوان کنشگران اصلی طرح؛
- تحقق منویات رهبر معظم انقلاب (دام‌عزه) مبنی بر لزوم رواج فرهنگ واسطه‌گری ازدواج در جامعه؛
- توسعه خانواده پایدار و رواج فرهنگ همسان‌گزینی در امر ازدواج جوانان؛
- تسهیل انتخاب اصلح در ازدواج؛
- تسهیل ازدواج افراد دارای شرایط خاص؛
- کاهش آسیب‌ها و مخاطرات اجتماعی ناشی از عدم ازدواج جوانان؛
- ترویج ازدواج پایدار جوانان در سطح جامعه؛
- برداشتن گامی در جهت افزایش ازدواج و جمعیت؛
- ایجاد زمینه صدور مجوز فعالیت قانونی و مراکز فعال در امر انتخاب همسر در سطح کشور؛
- برنامه‌ریزی، ساماندهی و مدیریت مراکز فعال قانونی در امر انتخاب همسر در سطح کشور؛
- حمایت مادی و معنوی و پشتیبانی از کنشگران و حلقه‌های مردمی فعال در عرصه توسعه فرهنگ واسطه‌گری ازدواج در قالب مراکز فعال در امر انتخاب همسر در سطح کشور.

شرایط عمومی و اختصاصی متقاضیان جهت دریافت مجوز

الف- شرایط عمومی:

- تابعیت نظام جمهوری اسلامی ایران.
- پایبندی و تعهد به اصل نظام جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسی.
- نداشتن سوء شهرت و عدم تجاهر به فسق.
- سلامت جسمی و روانی.
- گواهی عدم سوء پیشینه.
- گواهی عدم اعتیاد.
- متأهل بودن و داشتن حداقل ۲۵ سال سن.
- دارا بودن یا اخذ کد اقتصادی از مراکز ذیصلاح جهت تاسیس مرکز.

ب- شرایط اختصاصی:

- دارا بودن مدرک تحصیلی دانشگاهی (در رشته‌های روانشناسی، مشاوره، جامعه‌شناسی، علوم تربیتی، حقوق) و یا دارا بودن مدرک تحصیلی حوزوی (سطح ۲ و بالاتر)
- تبصره ۱: برای متقاضیانی که در یکی از رشته‌های تحصیلی مذکور دارای مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری هستند، دارا بودن یک سال سابقه مفید تجربه واسطه‌گری ازدواج به عنوان تجربه عملی و حرفه‌ای الزامی است.
- تبصره ۲: در صورتی که فرد متقاضی دارای مدرک تحصیلی پایین‌تر از کارشناسی و یا نامرتب باشد، ضروری است تجربه کاری و حرفه‌ای کافی (حداقل ۳ سال) در امر واسطه‌گری ازدواج یا همسان‌گزینی را دارا باشد.

شرایط عمومی و ساختاری فعالیت مراکز

الف - شرایط عمومی:

- برای نیل به اهداف همسان‌گزینی، تأسیس دو نوع مرکز پیشنهاد می‌شود: الف. حضوری. ب. مجازی.
- حداقل یک مشاور دارای مجوز فعالیت از سازمان‌های معتبر کشور (بهزیستی، وزارت ورزش و جوانان، قوه قضاییه و سازمان نظام روانشناسی) در مرکز همسان‌گزینی فعالیت داشته باشد؛ مشاور می‌بایست در مرکز فعالیت داشته و برای مشاوره به طور تمام وقت یا دست کم پاره‌وقت حضور یابد.
- اعضاء هر مرکز همسان‌گزینی باید شامل یک مدیر و حداقل سه همکار اعم از واسطه‌گر و مشاور باشد.
- رعایت حق تعرفه؛ ۱۵۰ هزار تومان^۱ به عنوان تعرفه تشکیل پرونده متقاضیان ازدواج. علاوه بر مبلغ مذکور جهت تشکیل پرونده، در قبال هر مورد معرفی شده نیز ۵۰ هزار تومان دریافت می‌شود.
- مناسب است در مراکز همسان‌گزینی برای مراجعان و همراهانشان بروشورهای تخصصی آموزشی تدارک دیده شود.
- پیشنهاد می‌شود امکانات آموزشی شامل دی وی دی های صوتی و تصویری تخصصی یا دانش عمومی روانشناسی و خانواده از طریق مراکز همسان‌گزینی در اختیار مراجعان و خانواده‌هایشان قرار گیرد (فعالیت‌های جانبی از این دست در کیفیت ارزیابی مراکز همسان‌گزینی و افزایش تعاملات با مرجع صدور تاییدیه و مجوز نقش سازنده‌ای ایفا می‌کند).
- داشتن امکانات آموزشی و ارتباطی.
- مرکز مجاز است جهت تسهیل ازدواج مانند تهیه و تأمین جهیزیه، اتاق عقد و... فعالیت داشته باشد.
- آموزش و مشاوره توسط مرکز همسان‌گزینی الزامی است. لازم است مرکز سازوکار آموزش و مشاوره را در نظر بگیرد. بدین ترتیب آموزش‌های قبل و حین ازدواج به عنوان فعالیت‌های اصلی مرکز همسان‌گزینی الزامی است. چنانچه مرکزی تمایل به ارایه آموزش‌های پس از ازدواج داشته باشد نیز مجاز به انجام آن است.
- چنانچه مرکز برای آموزش زوجین اقدام به تولید و ارایه برنامه آموزشی مورد تأیید سازمان و وزارت نماید، مورد حمایت و پشتیبانی قرار خواهد گرفت.
- مدیر مرکز و واسطه‌گران آن مکلف هستند در آموزش‌های در نظر گرفته شده از سوی سازمان که به منظور دانش‌افزایی کارکنان مرکز تدارک دیده می‌شوند، شرکت نمایند.
- تنظیم پرونده کامل و دقیق برای مراجعان.
- عدم استفاده از فنون و روش‌های درمانی غیرمعمول در مرکز (از قبیل هیپنوتیزم، یوگا، طب سوزنی، انرژی درمانی و...)
- ارائه گزارش عملکرد دوره ای به سازمان تبلیغات اسلامی.

^۱ سنت واسطه‌گری ازدواج امری خداپسندانه و در فرهنگ ایرانی - اسلامی با اهداف خیرخواهانه صورت می‌گرفت؛ با این حال به منظور تأمین هزینه‌های جاری اداره مراکز و ایجاد انگیزه فعالان این عرصه در نظر گرفتن حق تعرفه امری اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. تعرفه فوق به منظور انجام فرآیند پذیرش مراجع، تکمیل فرم‌های ثبت نام، ثبت ویژگی‌های مراجع و پاسخ به پرسش‌های او برای آگاهی از همسر مطلوب اوست. مرکز همسان‌گزینی مکلف است در قبال دریافت حق تعرفه سه مورد از افراد نزدیک به فرد مورد نظر متقاضی به وی پیشنهاد کرده و در صورتی که مورد تأیید اولیه فرد قرار گرفت، فرآیند کار تا مرحله ازدواج را ادامه دهد. مرکز همسان‌گزینی مجاز است در قبال سایر خدمات مجاز مانند مشاوره، اجرای تست‌های روانشناختی (طبق تعرفه سازمان نظام روانشناسی)، آموزش‌های مرتبط با امور خانواده و... به طور مجزا حق‌الزحمه دریافت نماید.

- استفاده از آزمون‌های تشخیصی و روان‌سنجی توسط روانسنج یا مشاور ذی‌صلاح در مرکز.
- رعایت پوشش و شئونات اسلامی توسط کارکنان مرکز.
- پرهیز از شرایطی که به آشنایی‌های غیرمتعارف و اشکال انحرافی ارتباط میان دو جنس (دوستی، ازدواج سفید و هم‌باشی و...) منجر شود.^۲

ب- شرایط ساختاری (ضوابط ساختمانی و تجهیزاتی مرکز):

- به منظور تکریم ارباب رجوع و امکان ارائه تسهیلات مناسب و رعایت اصل رازداری و شئونات حرفه‌ای احراز شرایط زیر برای مراکز همسان‌گزینی ضروری است:
- بهره‌مندی از فضای فیزیکی مناسب (حداقل ۵۰ متر) شامل حداقل یک اتاق کار (ملاقات)، سالن انتظار و پذیرش، محل بایگانی و سرویس بهداشتی.
- نداشتن معارض حقیقی و حقوقی (در صورتی که تأمین مکان از سوی اماکن عمومی یا دولتی مانند مساجد، شهرداری یا سازمان‌های دولتی صورت گیرد، ارائه توافقنامه میان مسؤولان ذی‌صلاح آن نهاد و مدیر مرکز مبنی بر بلا مانع بودن فعالیت همسان‌گزینی در آن مکان ضروری است).
- واقع شدن در منطقه جغرافیایی مناسب و مورد تأیید شورا.
- برخورداری ساختمان از نور کافی، دمای مناسب، هوای متبوع، سیستم تهویه، نظافت، بهداشت و ضوابط ایمنی و استاندارد ساختمانی و مهندسی.
- برخورداری ساختمان از تجهیزات اداری مناسب مورد تأیید شورا.
- نصب تابلوی مرکز بر ساختمان بیرونی مرکز بر اساس استاندارد معین شده از سوی شورا.
- نصب مجوز مرکز در سالن انتظار.
- نصب تعرفه در معرض دید مراجعان.
- نصب تابلوی نوع خدمات و اسامی کارگزاران.
- عدم وجود تجهیزات پزشکی اضافی و نامتعارف مانند تخت بیمار، آناتومی بدن و یا تخت‌خواب و...
- عدم وجود تجهیزات غیرمرتبط مانند صندلی ریلکسیشن یا ماساژ.

ج- شرایط فعالیت غیرحضورى مراکز (مجازی):

- ذکر این نکته ضروری است که به منظور ایجاد زمینه پاسخگویی لازم به مراجعان، فقط مراکزى که دارای مکان و ساختار اداری تعریف شده هستند، می‌توانند به انجام فعالیت در بخش مجازى رو آورند.
- مراکز متقاضی می‌بایست سامانه مجازى اعم از سایت، سامانه، اپلیکیشن و... را به عنوان بستر فعالیت مرکز همسان‌گزینی معرفی نمایند و پیگیری‌های لازم جهت دریافت مجوزهای مرتبط با فعالیت در فضای مجازى را دریافت نمایند.
- مراکزى که متقاضی فعالیت مجازى هستند، می‌بایستی همزمان با دریافت مجوز اولیه، امکانات فعالیت مجازى در مکان مشخص تعریف شده باشد.

^۲ مراکز همسان‌گزینی صرفاً با هدف ازدواج دائم طراحی شده و ترویج هر گونه فعالیتی غیر از ازدواج دائم تخلف محسوب شده و در صورت مشاهده از مدیر مرکز سلب امکان فعالیت گشته و مجوز ابطال می‌گردد.

- دریافت نماد اعتماد سازمان تبلیغات اسلامی برای مراکز همسان گزینی در سایت و سامانه های مربوطه اجباری و بایستی از طریق سامانه ملی همسان گزینی اخذ شود.

فرآیند اجرای ماده ۳۷ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت

گام اول: ثبت نام متقاضی در سامانه همسان گزینی سازمان

- مراجعه به سامانه ملی همسان گزینی smhido.ir (سازمان تبلیغات اسلامی)
- تشکیل پرونده الکترونیک و بارگذاری مدارک و مستندات مربوطه

گام دوم: بررسی مدارک متقاضی و بازدید و ارزیابی مرکز در سازمان

- تأیید پرونده الکترونیک متقاضی
- ارسال پرونده جهت تأیید کارشناس
- ارسال پرونده برای تحقیق میدانی و...
- انجام بازدید از محل مرکز
- تأیید پرونده تکمیل پرونده و ارجاع جهت طرح در شورا

گام سوم: تشکیل جلسات شورای تأیید صلاحیت (انجام مصاحبه)

- متقاضیان داوطلب جهت دریافت مجوز مرکز، به موجب ماده ۳۷ قانون جوانی جمعیت مکلفند به منظور احراز صلاحیت فعالیت در این حوزه، در مصاحبه سازمان شرکت نموده و حد نصاب نمره قبولی و تأیید شورا کسب نمایند.
- شورا موظف است صلاحیت اخلاقی و حرفه‌ای متقاضی را (اعم از صداقت و راستی، قاطعیت، شجاعت، مسئولیت‌پذیری، خردمندی، ارزیابی عاقلانه، رعایت حریم خصوصی و...) بررسی نماید.
- اعضاء شورا عبارتند از: رئیس شورا، دبیر شورا، متخصص حوزه روانشناسی، متخصص حوزه جامعه‌شناسی، کنشگر فعال همسان‌گزینی، نماینده وزارت تبصره: بدیهی است واسطه‌گرانی که مجوز فعالیت در امر انتخاب همسر را دریافت نموده‌اند، فاقد وجاهت قانونی برای ادامه فعالیت هستند مگر آنکه در یکی از مراکز دارای مجوز، به عنوان همکار فعالیت نمایند.

گام چهارم: صدور تأییدیه از سازمان

- بعد از دریافت تأیید از شورا و اخذ تأییدیه‌های حراست، با درج کد مربوطه در سامانه ملی همسان‌گزینی، تأییدیه متقاضی صادر و نتیجه طی نامه رسمی سازمان به وزارت اعلام می‌گردد.

گام پنجم: صدور مجوز فعالیت الکترونیکی مراکز از سوی وزارت

- ثبت نام متقاضیان دارای تأییدیه سازمان در درگاه ملی مجوزها
- تکمیل فرم ثبت نام و بارگذاری عکس پرسنلی و تصویر تأییدیه سازمان، توسط متقاضی در سامانه صدور مجوز وزارت
- بررسی و تأیید نهایی مدارک متقاضی توسط کارشناس وزارت به منظور صدور مجوز فعالیت مرکز
- صدور مجوز الکترونیکی و دریافت توسط متقاضی از طریق سامانه وزارت

گام ششم: فرآیند اصلاح تمدید، تعلیق و ابطال مجوز فعالیت مرکز

الف- اصلاح مجوز:

- بر اساس تقاضای مدیر مرکز در سامانه ملی همسان‌گزینی اقدام به ثبت درخواست خواهد نمود و پس از بررسی شرایط و تقاضای مربوطه، درخواست مرکز جهت سیر مراحل مربوطه به شورا ارجاع و تصمیم‌گیری می‌شود.
- پس از تصمیم‌گیری شورا، موضوع طی نامه رسمی به وزارت اعلام می‌گردد.
- ضروری است مراکز در صورت نیاز به اصلاح در مجوز، قبل از فرارسیدن زمان تمدید، پیگیری‌های لازم را صورت دهند.

ب- تمدید مجوز:

اعتبار مجوز مرکز همسان‌گزینی یک ساله بوده و تمدید آن منوط به تأیید شورا بر اساس شرایط ذیل می‌باشد:

- ارسال گزارش‌های ارسالی از مراکز
- بازدیدهای دوره‌ای از مرکز
- گذراندن دوره‌های آموزشی توسط مدیر و اعضاء مرکز
- عدم گزارش تخلف و ثبت شکایت تأیید نشده از مرکز در مراجع قانونی

ج- تعلیق مجوز:

- مطابق با تخلفات و شکایات گزارش شده، شورا مجاز است تا نسبت به تعلیق دوره‌ای مرکز با تعیین مدت زمان مشخص اقدام نماید. مراتب می‌بایست طی نامه رسمی و با ذکر علت، از سوی سازمان به وزارت اعلام گردد.
- در صورت درخواست مرکزی جهت تعلیق فعالیت خود به مدت مشخص نیز می‌بایست مرکز، درخواست خود را به سازمان ارایه و سازمان نیز طی نامه رسمی درخواست تعلیق مرکز را با مدت زمان مشخص به وزارت اعلام نماید.

د- لغو مجوز توسط خود فرد:

- مدیر مرکز می‌تواند با ارایه مدارک لازم به سازمان، اقدام به لغو مجوز فعالیت خود نماید. سازمان نیز موظف است موافقت خود با لغو مجوز را طی نامه رسمی به وزارت اعلام نماید.
- پس از لغو مجوز، نتیجه طی نامه رسمی از سوی سازمان به مدیر مرکز اعلام می‌گردد.

ه- ابطال مجوز از سوی مرجع رسمی:

- مطابق با تخلفات و شکایات گزارش شده، نظر مراجع رسمی نظارتی کشور و...، شورا مجاز است تا نسبت به ابطال مجوز اقدام نماید. مراتب می‌بایست طی نامه رسمی و با ذکر علت، از سوی سازمان به وزارت اعلام گردد.

و- صدور مجوز فعالیت مراکز حقوقی:

- در فرآیند صدور مجوز مراکز حقوقی، دستگاه‌ها، نهادها و...، متقاضی دریافت مجوز می‌بایست نماینده خود را با عنوان مدیر فنی مرکز حقوقی به سازمان معرفی نماید و پس از طی فرآیند بررسی صلاحیت در سازمان، تأییدیه معرفی مدیر فنی (نماینده) دستگاه مزبور به وزارت صادر گردد.
- تمامی فرآیندهای مرتبط نیز مطابق صدور مجوزهای حقیقی، برای مدیر فنی مرکز صورت می‌پذیرد.

گام هفتم: نظارت و ارزیابی

- نظارت بر شیوه فعالیت واسطه‌گران ازدواج به لحاظ اخلاقی، علمی و حرفه‌ای و رسیدگی به تخلفات صنفی واسطه‌گران همسان‌گزینی بر عهده سازمان است.
- بررسی گزارش فعالیت مراکز و تخلفات و شکایات احتمالی، بر نتایج ارزیابی و نظارت اثرگذارند.
- بازرسی از مراکز همسان‌گزینی به دو صورت انجام می‌گیرد:
 - الف- بازرسی‌های نامحسوس
 - ب- بازرسی محسوس که با هماهنگی قبلی توسط نماینده سازمان و نماینده وزارت به صورت دوره‌ای صورت می‌پذیرد.

گام نهم: خدمات قابل ارائه به مراکز

- ۱- ارائه تسهیلات و وام بانکی
- ۲- حمایت از مراکز همسان‌گزینی برای برگزاری کارگاه‌ها
- ۳- حمایت از مراکز همسان‌گزینی برای برخورداری از طرح مشاوره رایگان وزارت ورزش و جوانان
- ۴- برگزاری کارگاه‌های توانمندسازی برای ارتقاء دانش عمومی و تخصصی مدیران و همکاران مراکز در زمینه ازدواج و واسطه‌گری توسط سازمان
- ۵- فراهم‌سازی امکان تبلیغات برای مراکز و تولید برنامه‌های تلویزیونی
- ۶- طراحی و تولید بانک اطلاعاتی مربوط به متقاضیان ازدواج و در واگذاری اکانت کاربری به مراکز همسان‌گزینی